

PRAVA DJETETA - KAKO IH VIDE DJECA U ODGOJNIM USTANOVAMA¹

NIVEX KOLLER - TRBOVIĆ • ANTONIJA ŽIŽAK

primljeno: rujan '97.
prihvaćeno: prosinac '97.

Prethodno priopćenje
UDK: 376.5
37.018

Na uzorku djece i mladeži s poremećajima u ponašanju u dobi od 12-18 godina (147), iz 7 ustanova za tretman na području Republike Hrvatske, primjenom 3 posebno konstruirana upitnika ispitani su stavovi, te primjena i poštivanje prava djeteta u skladu s Konvencijom o pravima djeteta. Rezultati jasno ukazuju kako djeca smatraju nužnim postojanje posebnih dječjih prava, kao i njihove primjene i poštivanja, a sa svrhom zadovoljavanja svih dječjih potreba. Kada se radi o primjeni prava u svakodnevnom životu, a prema procjeni i iskustvu ispitanika, njihova prava ne poštuju se u potpunosti, te smatraju da se ta prava u društvu općenito, a posebice u pojedinim institucijama društva, kao što je škola, još uvijek nedovoljno realiziraju. Kada se radi o poštivanju prava djece u ustanovama, što ja također bio cilj ovog rada, većina djece iz uzorka procjenjuje da se poštuju njihova prava i potrebe, mada najmanje u odnosu na njihovo aktivno i suradno sudjelovanje u donošenju nekih važnih odluka vezanih direktno za njihov život ili odluka koje se tiču neposredne sredine u kojoj žive. Rezultati su, također pokazali da se u ustanovama bolje zadovoljavaju tzv. egzistencijalne, nego psihosocijalne potrebe djece. Ovi rezultati predstavljaju podlogu i poticaj za daljnja istraživanja koja trebaju obuhvatiti veće uzorke ispitanika, posebno redovne populacije djece, njihovih roditelja i nastavnika, te ukazuju na potrebu primjene složenije metodologije istraživanja.

ključne riječi: prava djece, djeca s poremećajima u ponašanju, odgojne ustanove

DEFINIRANJE PROBLEMA ISTRAŽIVANJA

Nema plemenitije zadaće od ostvarenja bolje budućnosti svakom djetetu- stoji u Svjetskoj deklaraciji o opstanku, zaštiti i razvoju djece, donesenoj 29. i 30. rujna 1990. godine u UN-u. Moguće je nizati još cijeli niz "velikih" i lijepih misli i poruka uglednih pojedinaca i/ili organizacija. Želimo vjerovati da one nisu puste riječi i da su nastale iz dubine srca i potrebe brojnih odraslih da učine nešto, nešto puno više nego do sada, za djecu. Isto tako znamo da brojni odrasli to zaista i čine, što predstavlja nadu i snagu za dalju i bolju budućnost sve djece i odraslih. No, kako se radi o ogromnom, globalnom zadatku i ideji koja želi pravdu, zdravlje, sreću... za svu djecu svijeta, a kako je svijet još uvijek duboko proturiječan, podijeljen, različit, vjerojatno je lako pretpostaviti da primjena prava za dobrobit djeteta neće moći i neće ići svuda jednako i onaka kako je željeno, planirano, pa i dogovoreno i preuzete su obveze i odgovornosti. Upravo zato jer se radi o tako op-

sežnoj zadaći, a problemi su negdje vrlo duboki i međusobno različiti, vjerojatno je da će se u nekim sredinama o pravima djeteta govoriti prvenstveno u smislu zadovoljavanja djetetovih viših, psiholoških i socijalnih potreba i potreba i prava za samoostvarenjem, osobnošću, kreativnošću, slobodom izražavanja itd., dok će u drugim sredinama ta prava kroz duže vrijeme prvenstveno biti usmjerena i realizirana kroz temeljne, egzistencijalne potrebe djece, usmjerene na golo preživljavanje, osiguravanje dovoljno hrane, pitke vode, lijekova i sl.

Dr. sc. Nivex Koller - Trbović docent je na Odsjeku za poremećaje u ponašanju Edukacijsko-rehabilitacijskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. Dr. sc. Antonija Žižak docent je na Odsjeku za poremećaje u ponašanju Edukacijsko-rehabilitacijskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu.

¹ Ovaj rad je dio znanstvenoistraživačkog projekta "MODELI INTERVENCIJA RADI PREVENCIJE POREMEĆAJA U PONAŠANJU", kojeg realizira Odsjek za poremećaje u ponašanju Edukacijsko-rehabilitacijskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu; glavni istraživač je prof. dr. sc. Josipa Bašić.